

N:o 1.

Ank. till Riksdagens kansli den 8 februari 1907, kl. 12 midd.

Betänkande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående förhöjning af lägsta viktsatsen för inrikes bref jämte en i ämnet väckt motion.

Enligt gällande allmänna poststadga utgör postbefordringsafgiften för lokalbref:

om brefvets vikt icke öfverstiger 15 gram	5 öre,
om vikten öfverstiger 15 men icke 125 gram	10 » ,
om vikten uppgår till mer än 125 men icke öfver 250 gram ..	15 » ,

samt för annat inrikes bref:

om brefvets vikt icke öfverstiger 15 gram	10 öre.
om vikten öfverstiger 15 men icke 125 gram	20 » ,
om vikten uppgår till mer än 125 men icke öfverstiger 250 gram	30 » ,

Genom proposition n:o 13 af den 12 nästlidne januari, som hänvisats till bevillningsutskottets behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen, att stadgade lägsta viktsatsen för inrikes bref finge från och med den 1 oktober 1907 förhöjas från 15 till 20 gram.

Enahanda förslag har jämväl framställts i en inom Andra Kamraren af herr *C. J. Hammarström* väckt motion, n:o 9, hvilken motion likaledes blifvit hänvisad till bevillningsutskottet.

I det anförande till statsrådsprotokollet, som, enligt hvad ofvan nämnts, åtföljer den kungl. propositionen, omförmäler statsrådet och chefen för civildepartementet till en början, hurusom inom Riksdagen vid flera tillfällen, senast vid 1905 års riksdag, förslag framkommit om höjning i viktsatsen för inrikes bref, som befordras för enkelt porto.

Efter en utförlig redogörelse för nämnda förslag, af ungefär enahanda innehåll som den, hvilken återfinnes i 1905 års Riksdags bevillningsutskotts betänkande n:o 3, till hvilken redogörelse utskottet anhåller att få hänvisa, yttrar departementschefen vidare:

»I underdånig skrifvelse den 9 november 1906 har nu generalpoststyrelsen gjort framställning om vidtagande af åtgärder därhän, att gällande lägsta viktsatsen för inrikes bref måtte från och med den 1 oktober 1907 varda förhöjd till 20 gram. Denna framställning har närmast föranledts af beslut, som fattats vid den år 1906 hållna internationella postkongressen i Rom.

Uti den internationella postutväxlingen utgör nämligen för närvarande, jämlikt den i Washington den 15 juni 1897 afslutade världspostkonventionen, brefportot 25 centimes för hvarje vikt af 15 gram eller del af 15 gram, men vid Romkongressen beslöts i fråga om det internationella brefportot, bland annat, att viktenheten skulle höjas till 20 gram med bibehållande för första viktenheten af hittillsvarande porto, 25 centimes. Kongressens beslut skola i allmänhet träda i tillämpning den 1 oktober 1907. Dock träffades, hvad angår de beslutade förändringarna rörande det internationella brefportot, den öfverenskomelse, att de postförvaltningar, som med hänsyn till organisationen af den inrikes posttjänsten eller af andra skäl icke vore i tillfälle att antaga nämnda förändringar, skulle äga rätt att, till dess de blefve i stånd att genomföra kongressens beslut i förevarande afseende, uppskjuta tillämpningen däraf beträffande bref från deras länder.

Genom nådigt bref den 9 november 1906 har Kungl. Maj:t funnit de vid postkongressen i Rom träffade aftal böra för Sveriges del antagas och låtit till utrikesdepartementet öfverlämna ärendet för fortsatt behandling.

I sammanhang härmed anmodades generalpoststyrelsen att inkomma med förslag till framställning till Riksdagen angående de åtgärder i fråga om den inrikes posttjänsten, som kunde föranledas af omförmälda, vid kongressen fattade beslut.

I förenämnda skrifvelse, som beslutits, innan Kungl. Maj:ts

nyssnämnda bref kommit generalpoststyrelsen till handa, har styrelsen nu anført.

Styrelsen hade tänkt sig, att för Sveriges del betänkligheter icke borde förefinnas mot att från och med den 1 oktober 1907 tillämpa de å Romkongressen beslutade förändringarna beträffande det internationella brefportot. Därvid blefve emellertid en följd, att äfven i den inrikes postutväxlingen den nuvarande lägsta viktsatsen för bref, 15 gram, borde höjas till 20 gram. För att kunna beräkna de ekonomiska verkningarna för postverket af en dylik förändring likasom af de beslutade förändringarna beträffande det internationella brefportot hade styrelsen låtit under sista veckan af september månad 1906 vid postdirektörskontoren (Stockholm, Göteborg och Malmö) samt vid postkontoren af första klass anställa räkning beträffande till befordran aflämnade portopliktiga bref, som ej varit rekommenderade, assurerade eller belagda med postförskott, samt ej heller ofrankerade eller ofullständigt frankerade — särskild räkning af de sålunda undantagna slagen af försändelser skulle icke haft ett värde, som motsvarat postanstalternas arbete därmed —, hvarefter de erhållna siffrorna statistiskt behandlats. Enligt de beräkningar, som verkställets på grund af nämnda siffror, jämförda med den allmänna poststatistiken, skulle en höjning af lägsta viktsatsen för inrikes bref från 15 till 20 gram medföra en årlig inkomstminskning för postverket af, i runda tal, 15,850 kronor beträffande lokalbref och 191,850 kronor beträffande andra inrikes bref eller tillhoppa 207,700 kronor, hvilken summa, om hänsyn jämväl toges till de från omförmälda räkning uteslutna slagen af försändelser, torde böra höjas till omkring 225,000 kronor. Förändringen i fråga skulle således komma att icke oväsentligt förringa postverkets nuvarande intäkter. Men med hänsyn till de stora olägenheter för posttjänsten, som skulle blifva en följd däraf, att viktgränsen för ett bref med enkelt porto vore en annan i den inrikes än i den allmänna internationella posttrafiken, och enär ifrågavarande förändring vid upprepade tillfällen såväl från allmänhetens sida som inom Riksdagen lifligt förordats, hade styrelsen ansett sig böra hemställa om aflåtande af nådig proposition till Riksdagen i förut nämndt syfte.

Såsom framgår af den utredning, som jag här ofvan lämnat rörande med förevarande liknande förslags behandling inom Riksdagen, hafva sympatierna för åstadkommande af en höjning i viktsatsen för inrikes bref med åren vuxit. Det kanske starkaste skälet, som anförts mot en dylik reforms genomförande, har varit, att man därigenom skulle

erhålla olika viktsatser för bref i den inrikes och i den internationella postutväxlingen, något, som skulle verka hinderligt för tjänstgöringen å vederbörande svenska postkontor. Nu har emellertid, såsom nämndt, genom beslut vid Romkongressen, som träder i tillämpning den 1 oktober 1907, beträffande det internationella brefportot lägsta viktenheten fastslagits till 20 gram. Visserligen har för de postförvaltningar, som med hänsyn till organisationen af den inrikes posttjänsten eller af andra skäl icke skulle vara i tillfälle att antaga denna förändring, lämnats öppet att uppskjuta tillämpningen af beslutet. Då denna bestämmelse väl gifvits hufvudsakligen till förmån för de länder, som vid kongressen motsatt sig förslag om viktsatsens höjning, men Sveriges ombud å kongressen bidragit till beslutet, har jag icke ansett det lämpligen böra ifrågasättas, att Sverige för sin del skulle begagna sig af den gifna uppskofsätten, utan torde väl från och med den 1 oktober 1907 de nya bestämmelserna böra blifva gällande jämväl för Sveriges vidkommande. Vid sådant förhållande läser frågan om viktsatsen för inrikes bref få anses hafva kommit i ett nytt läge. Nu skulle genom att bibehålla densamma oförändrad vid 15 gram uppkomma enahanda olägenheter, som man härigenom tidigare velat undvika. Det är också hufvudsakligen på denna grund, som jag anser mig böra förordna den af generalpoststyrelsen gjorda framställningen. Ser man nämligen på sakens ekonomiska sida, skulle det utan tvifvel vara önskvärdt, om vid nu gällande bestämmelser kunde förblifva.

Postverkets inkomster visa visserligen en alltjämt fortgående stegring, men utgifterna hafva också väsentligen stigit.

Till belysning häraf ber jag få återropa följande uppgifter, afseende tioårsperioden 1896—1905.

År.	Inkomster kronor.	Utgifter kronor.	Behållning kronor.
1896	9,035,371	8,016,794	1,018,577
1897	9,704,637	8,468,113	1,236,524
1898	10,310,473	9,390,901	919,572
1899	11,121,371	10,259,599	861,772
1900	11,883,965	11,218,836	665,129
1901	12,842,134	12,205,749	636,385
1902	14,007,635	13,138,068	869,567
1903	15,893,760	13,999,359	1,894,401
1904	16,563,956	14,635,991	1,927,965
1905	17,377,323	15,297,547	2,079,776

I det förslag till stater för år 1908, som generalpoststyrelsen aflämnat, har styrelsen visserligen beräknat postverkets inkomster till 19,000,000 kronor, men samtidigt föreslagit utgiftsstaten, som springa upp till ett sammanlagdt belopp af 18,425,000 kronor. Öfverskottet skulle således blifva allenast 575,000 kronor. Därest generalpoststyrelsens förslag härutinnan skulle hafva vunnit bifall, skulle följaktligen en ökning i inkomster af 225,000 kronor betydtt ett med nära 40 procent ökadtt öfverskott. Jag har dock ansett denna så att säga ekonomiska betänklighet ej vara större, än att den uppväges af de fördelar, ett bifall till generalpoststyrelsens nu ifrågavarande förslag skulle medföra.»

I afseende å den af herr Hammarström använda motivering tillåter sig utskottet att hänvisa till innehållet i motionen.

Ifrågavarande förslag är, på sätt de åberopade motiveringarna gifva vid handen, föranledt af det vid världspostkongressen i Rom förlidet år fattade beslut att i fråga om det internationella brefportot från och med den 1 oktober 1907 höja lägsta viktenheten från 15 till 20 gram. Enligt hvad chefen för civildepartementet i sitt anförande till statsrådsprotokollet meddelar, har Kungl. Maj:t genom beslut den 9 november 1906 funnit de vid omförmälda kongress träffade aftal böra för Sveriges del antagas, hvarjämte Kungl. Maj:t i vanlig ordning låtit till utrikesdepartementet öfverlämna ärendet för fortsatt behandling.

Mot det nu väckta förslaget att jämväl i fråga om inrikes bref från och med den 1 oktober 1907 höja nämnda viktenhet från 15 till 20 gram har bevillningsutskottet icke något att i sak erinra. Det förnämsta skälet, som förut anförts mot en dylik åtgärd eller att man därigenom skulle erhålla en annan viktsats för den inrikes postbefordringen än den, som vore gällande för befordring af bref de olika länderna emellan, har nämligen, såsom af det ofvan anförda framgår, numera bortfallit och det enda skäl, som enligt utskottets åsikt kunde vara af beskaffenhet att för närvarande tala emot den föreslagna förändringen, vore någon tvekan, huruvida postverket utan olägenhet kan vidkännas den minskning i inkomsterna, som skulle blifva en följd af ett bifall till förslaget.

Bevillningsutskottet nödgas emellertid äfven vid detta tillfälle likasom senast vid 1905 års riksdag, då fråga förevar om nedsättning af afgiften för inrikes postförsändelses rekommendation, särskildt upptaga den konstitutionella sidan af saken. I sådant afseende vill utskottet till en början, under hänvisning till sitt då i ämnet gjorda uttalande, hvilket återfinnes i

utskottets betänkande n:o 1 vid nämnda års lagtima riksdag, erinra, att jämlikt bestämmelserna i 60 § regeringsformen postmedel äro att hänföra till bevillningar samt i följd af denna sin natur af beskaffenhet att tillhöra Riksdagens beslutanderätt. På grund häraf tillkommer det Riksdagen att ensam bestämma postporto och alla de öfriga hithörande afgifter, som ingå bland postmedlen.

På sätt 1905 års bevillningsutskott yttrade, synes det vara svårt, för att icke säga ogörligt, att uppdraga en gränsskillnad för beslutandet af dessa postafgifter, hvilka alla utgöras på ett och samma sätt, nämligen i form af stämpelavgift medelst frimärken, och i hvarje fall lär det knappast kunna bestridas, att bland de till postmedlen hörande postafgifterna ingå icke blott afgifter för försändelser inrikes, utan äfven afgifter för försändelser till utlandet. Det är visserligen för bevillningsutskottet ingalunda obekant, att i fråga om dessa sistnämnda slag af försändelser Rikets Ständer redan vid 1817—1818 års riksdag genom beslut, som sedermera upprepades vid 1823 års riksdag, förklarade, att de öfverlämnade regleringen af posttaxan för utrikes brefväxlingen till Kungl. Maj:ts omsorg för att, efter förefallande förändringar i de af andra regeringar vidtagna och med postverket gemenskap ägande anstalter, höja eller nedsätta ifrågavarande afgifter samt såmedelst bevara svenska postverkets bestånd och hålla det oberoende af utländsk inflytelse. Rikets Ständers ifrågavarande förklarande har tillkommit af rent praktiska skäl, på det att Kungl. Maj:t äfven under tiden mellan riksdagarne, hvilka som bekant då icke sammanträdde årligen, måtte kunna höja eller nedsätta taxan med hänsyn till de af främmande makter vidtagna åtgärder i förevarande hänseende.

Dessa omständigheter synas emellertid icke numera, då Riksdagen sammanträder hvarje år, hafva samma berättigande som tillförne; och hvad särskildt detta fall angår, bör framhållas, att de ifrågavarande aftalen, hvilka äro afsedda att tillämpas från och med den 1 oktober 1907 och, såsom redan nämnts, af Kungl. Maj:t funnits böra för Sveriges del antagas, afslutits under maj månad 1906 och att hinder således icke mött att, såvidt desamma berörde fastställandet af afgifter, underställa dem 1907 års Riksdags pröfning.

Med ofvan omförmälda af utskottet uttalade och af Riksdagen vid flera tillfällen godkända uppfattning har utskottet ansett bäst öfverensstämma, att Riksdagen nu återkallar ofvanberörda vid 1817—1818 års riksdag Kungl. Maj:t lämnade och vid 1823 års riksdag förnyade bemyndigande.

Under åberopande af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer bevillningsutskottet:

1:o) att Riksdagen — med framhållande af att det tillkommer Riksdagen allena att bestämma öfver alla slag af postafgifter såväl för inrikes som för utrikes försändelser samt med återkallande af det vid 1817—1818 års riksdag Kungl. Maj:t lämnade, vid 1823 års riksdag förnyade bemyndigande angående regleringen af posttaxan för utrikes brevväxlingen — ville bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition angående höjning af lägsta viktsatsen för inrikes bref; samt

2:o) att herr C. J. Hammarströms ifrågavarande motion om ändring i gällande bestämmelser angående viktsatsen för inrikes bref måtte få anses besvarad genom hvad utskottet här ofvan under 1:o) hemställt.

Stockholm den 7 februari 1907.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.
